

בית המשפט העליון

דנ"א 6370/19

לפני: כבוד השופט נ' הנדל

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבים: 1. המאגר הישראלי לביטוח רכב "פול"
2. איגוד חברות הביטוח בישראל
3. שירותי בריאות כללית
4. מכבי שירותי בריאות
5. לאומית שירותי בריאות
6. קופת חולים מאוחדת
7. היועץ המשפטי לממשלה

ידידת בית המשפט: אופק חזרה לחיים

המבקשת להצטרף להליך: לשכת עורכי הדין

בקשה לקיום דיון נוסף על פסק דינו של בית המשפט העליון
בבע"א 3751/17 המאגר הישראלי לביטוח רכב (הפול) נ'
פלוני (כבוד השופטים י' עמית, ע' ברון ו-י' וילנר)

בשם המבקש: עו"ד גיורא רואי; עו"ד אהרן שטכלברג

בשם ידידת בית המשפט
והמבקשת להצטרף להליך: עו"ד ד"ר אסף פוזנר; עו"ד נתנאל פוזנר

החלטה

במרכזה של החלטה זו עומדת בקשה לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית
המשפט העליון (מפי השופט י' עמית ובהסכמת השופטות ע' ברון וי' וילנר) מיום
8.8.2019 בע"א 3751/17 המאגר הישראלי לביטוח רכב (הפול) נ' פלוני (להלן: פסק

הדין). פסק הדין בחן שני ערעורים שאוחדו על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' זראל) בת"א 53143-09-12 מיום 28.3.2017. קביעות בית המשפט העליון בערכאת הערעור נחלקות לשניים: גובה הפיצויים שנפסקו למערער (אשר אינו עומד לבחינה מחודשת במסגרת הבקשה דנן), ושיעור ההיוון המתאים, ככלל, עבור חישוב פיצויים לניזוקים כתביעות נזיקיות.

1. תהליך עריכת חישוב פיצויים כתביעה נזיקית כולל שימוש בהיוון, שהינו כלי חישובי שנועד לאמוד את שווי סכום הפיצויים שנפסק לטובת ניזוק בהווה, תוך התחשבות בשינוי ערך סכום הפיצויים הנקוב בעתיד. לכלי חישובי זה נודעת חשיבות רבה בשיטת המשפט שלנו, הממעטת לפסוק לניזוקים פיצויים עתיים, דהיינו, פיצויים המשולמים לניזוק טיפין וטיפין ואחת לתקופה קבועה. ככלל, בתי המשפט בישראל נוהגים להורות על מתן סכום פיצויי חד פעמי לניזוק בגין כלל ראשי הנזק הרלוונטיים, וזאת גם ביחס לנזקים עתידיים (להרחבה על יתרונות שיטת פיצויי זו ראו, למשל: ע"א 778/83 סעידי נ' פור, מ(4) 628, 640 (1987); ע"א 357/80 נעים נ' ברדה, פ"ד לו(3) 762, 780 (1982)). תשלום הפיצויים המלאים עם מתן ההכרעה, כאשר לעיתים הפיצוי ניתן גם ביחס לנזק עתידי, מחייב את הפחתתם דרך היוונים. זאת בשל ההנחה המקובלת לפיה הניזוק יכול להשקיע את הכספים שהגיעו לידו וליהנות מפירות השקעתו זו, שהם כמובן התשואה שההשקעה תניב עם חלוף הזמן. תחת זאת, על מנת להבטיח שניזוקים יקבלו את הסכום שנפסק עבורם בקירוב המרבי לערכו, היוון סכום הפיצויי שנפסק לניזוק למעשה נועד לגלם את רווחי הריבית שצפויים להתקבל מהשקעתו (ע"א 130/76 סעדה נ' חמדי, פ"ד לג(1) 589, 598 (1979); ע"א 469/74 זדה נ' בכר, פ"ד ל(1) 169, 171 (1975)). גישה תחשיבית זו תואמת את העיקרון הנזיקי לפיו יש לפצות את הניזוק בסכום הנזק שספג – לא יותר, אך גם לא פחות.

בהתבסס על דברים אלה, השאלה המרכזית המונחת לפתחנו כעת היא אם יש מקום לקבל בקשה לדיון נוסף על ההכרעה שניתנה בבית משפט מזה בעניין גובהו של שיעור ההיוון שעל פיו ראוי להוון פיצויים לניזוקים.

רקע דיוני

2. התובע בע"א 4268/17, שהוא המשיב בע"א 3751/17 (להלן: המבקש), טען בפני בית המשפט המחוזי ולאחר מכן בפני בית המשפט העליון כי בשל התמורות הכלכליות המשמעותיות שידע המשק הישראלי בשנים האחרונות, יש להפחית את שיעור ההיוון הקבוע עבור פיצויים כתביעות נזיקיות. לעמדתו, שיעור ההיוון הנוכחי, העומד

על 3%, מותר ניזוקים רבים עם פיצוי חסר. זאת, בשל הסיכוי הנמוך שהשקעת כספי הניזוקים באקלים הכלכלי הנוכחי תביא לתשואה המגיעה ל-3%, קל וחומר כאשר מתחשבים בכך שניזוקים נאלצים לשאת בחיובי מס רווחי הון עבור רווחי השקעתם, וכן בעלויות דמי ניהול נוספות. נוכח תוצאה זו, גורס המבקש כי יש להפחית את ריבית ההיוון של כספי הפיצוי מ-3% ל-2%, כך שבפועל ייוותר סכום פיצוי גבוה יותר בידיהם של ניזוקים בהשוואה לסכום ממנו הם נהנים כיום. שינוי זה בשיעור ריבית ההיוון, כפי שרצה המבקש להראות, יביא להתאמה טובה יותר בין הסכום שפוסק בית המשפט עבור ניזוקים ובין הסכום שנכנס לכיסם בפועל. בכך, לשיטתו, יוגשם עיקרון "השבת המצב לקדמותו", אשר מדיניות ההיוון הנוכחית לא מאפשרת את מימושו המלא.

טענות המבקש בדבר הצורך להתאים את מדיניות ההיוון לצרכי הכלכלה המשתנים נסמכת על חוות דעת מומחים כמו גם על מסקנות ועדת וינוגרד, ועדה בראשות השופט בדימוס ד"ר אליהו וינוגרד לבחינת היוון גמלאות המוסד לביטוח לאומי, שמסקנותיה פורסמו בשנת 2015. בעקבותיהן, שונו תקנות ההיוון של תגמולי הביטוח הלאומי והופחת שער הריבית הקבוע בהן מ-3% ל-2% (תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016; תקנה 15(1) לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן: תקנות ההיוון)). תקנות ההיוון מסדירות, בין היתר, את מערכת היחסים בין המוסד לביטוח לאומי לבין מזיקים בתביעות שיבוב בעניין קצבאות ניזוקים. בתביעות אלה נקבע הסכום המופחת מפיצוי הניזוק במסגרת ניכוי תגמולי המוסד לביטוח לאומי. דא עקא, הפער בשיעור ההיוון בתקנות ההיוון (2%) לעומת שיעורו בתביעות נזיקין (3%) מביא למצב בו הניזוק יוצא נפסד. זאת מפני שההפחתה בשיעור ההיוון בתקנות מגדילה את סכום הניכוי מפיצוי הניזוק, בו בזמן שחישוב סכום פיצויו הכולל מהוון לפי השיעור הנוכחי והגבוה יותר העומד על 3%, ומביא להקטנתו. בלשון אחרת, הפער בין שיעורי ההיוון האמורים מותר את הניזוק עם סכום פיצוי נמוך יותר שממנו מנוכה סכום גבוה יותר. מכאן שטענות המבקש בדבר הצורך להפחית את שיעור ריבית ההיוון הנוכחית זוכות למשנה תוקף, לשיטתו, לאור הפחתת שיעור ההיוון במסגרת התיקון של תקנות ההיוון, אשר מרעה את מצבם של ניזוקים.

עוד נטען על ידי המבקש כי השקעת כספי הפיצויים המצופה מניזוקים, קרי, השקעה בסיכון נמוך ונזילות גבוהה, תומכת במסקנה כי עליהם להשקיע באגרות חוב ממשלתיות שתשואתן, בהתאם לתנאי ההשקעה המנויים לעיל ולעמדתו, יחסית נמוכה. משכך, לפי המבקש, יש להביא בחשבון את התשואה הצפויה למשקיעים באגרות חוב ממשלתיות לצורך קביעת שיעור ההיוון בתביעות נזיקיות, ולא את התשואה הצפויה להתקבל מאפיקי השקעה ברמת סיכון גבוהה יותר.

בית המשפט המחוזי דחה את הטענה שיש להפחית את אחוז הריבית לפיה מהוונים כספי הפיצויים, מן הטעם שלא הוצגה תשתית ראייתית מספקת לכך שהאקלים הכלכלי הנוכחי מביא לפיצוי חסר של ניזוקים תחת שיעור ההיוון הקיים. עוד קבע כי הפחתת מקדם ההיוון בתקנות ההיוון לא מחייבת שינוי זהה באחוז הריבית המחושבת לצורכי היוון פיצויים בתביעות נזיקין. כן הוחלט שלא קמה לניזוק חובה, בחוק או בהלכה הפסוקה, להשקיע את כספי הפיצוי שלו דווקא באגרות חוב ממשלתיות; שהרי ישנם אפיקי השקעה אחרים המאופיינים בסיכון נמוך ונזילות גבוהה אשר ניזוקים יוכלו להשקיע בהם את כספם. אשר על כן, קבע בית המשפט קמא כי צפי התשואה של השקעות הניזוקים, שנלקח בחשבון בחישוב הריבית הראויה להיוון הפיצוי, לא צריך שיהא מוגבל אך לתחזיות הכלכליות של תשואה עתידית שצפויות להניב אגרות חוב ממשלתיות.

3. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הגישו הצדדים שני ערעורים שאוחדו ונידונו בפסק הדין של בית המשפט העליון מיום 8.8.2019. יוזכר בשלב זה כי בטענה לפיה יש להפחית את שיעור ההיוון הנוכחי בערכאת הערעור תמכו גופים נוספים, בהם עמותת "אופק חזרה לחיים", שהצטרפה להליך הערעור בתור ידידת בית המשפט; ולשכת עורכי הדין, שהותר לה להגיש את עמדתה ביחס להליך במשותף עם העמותה. זאת, למרות שלשכת עורכי הדין לא זכתה למעמד פורמלי של ידידת בית המשפט בהליך. עוד יצוין כי המבקש וגופים אלה הם אלו העומדים מאחורי הגשת הבקשה לקיום דיון נוסף בה עסקינן. הבקשה הוגשה כמסמך משותף. בכך נהגו ב"סדר דין עצמי". לאמור, לא התבקשה או ניתנה רשות לגופים האמורים להגיש בקשה לדיון נוסף, ושאלה היא אם מעמדם מאפשר זאת על פי דין. מכל מקום, וכפי שנראה, הכרעה בסוגיה זו אינה נדרשת במקרה דנן.

פסק הדין של בית משפט זה התמקד בשאלה אם שיעור ההיוון הנוכחי של כספי פיצויים בתביעות נזיקין, העומד על 3% לשנה, ראוי במובן זה שהוא מבטא ריבית בת השגה בכלכלה הנוכחית. בתוך כך, נדרש בית המשפט גם למתן מענה לשאלות נגזרות נוספות, כמו זהות הגוף שעליו מוטל לקבוע את שיעור ההיוון, רמת הסיכון שעל ניזוק סביר לקחת על עצמו בהשקיעו את כספי הפיצויים שנפסקו לו, אפיקי השקעה המשקפים את רמת הסיכון האמורה וכן מועד עדכון שיעור ריבית ההיוון ודרך עריכתו.

4. בחוות דעתו המקיפה של השופט י' עמית הוצג הרקע ההיסטורי של קביעת שיעורי ההיוון בתביעות נזיקין, וכן נסקרו בפירוט רב השינויים בקביעת שיעורים אלה לאורך השנים, עד להעמדת שיעורו הנוכחי בגובה 3% בשנת 1975. בהקשר זה, צוינו גם התמורות בשיעורי ההיוון של תגמולי המוסד לביטוח לאומי. בנוסף, בפסק הדין הובהרה מהותה של זכות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי כלפי מזיקים, וכך גם הקשר בין זכות זו ובין ההיוון בתביעות נזיקיות. בית המשפט לא התעלם מרצף של תיקים שהתקיימו בערכאות השונות לאורך השנים בהם נטען, מעת לעת, כי שיעור ההיוון איננו תואם את המצב הכלכלי במשק ותשואות ההשקעות הקיימות, וכן התייחס באופן ספציפי לפסיקות עדכניות וסותרות שניתנו בשנים האחרונות בערכאות דלמטה באשר לקביעת שיעורי ההיוון הראויים בתביעות נזיקין. לצורך בחינת טענת המבקש בדבר השינויים הכלכליים שחלו בסביבת הריבית בארץ ובעולם, נדרשה ערכאת הערעור לבדיקת מסד הנתונים שהוצג בפניה. זאת עשתה על ידי מעבר על צפי התחזיות הכלכליות שהוגשו בחוות דעת מומחים לבית המשפט וכן באמצעות עמידה על דרכי התמודדותן של שיטות משפט מערביות אחרות עם אתגר קביעת שיעור היוון הפיצויים. בסופה של בחינה דקדקנית זו, בית המשפט בא למסקנה כי שיעור ההיוון בישראל איננו חריג בגובהו ביחס למדינות מערביות אחרות שנבדקו, אשר חרף השוני בין ישראל ובין בן הכלכלי והמשפטי, ברי כי אף הן מושפעות משינויי הכלכלה והסחר הגלובליים. באשר להסדרה של ריבית היוון הפיצויים על דרך חקיקה, השופט עמית ציין כי הצעות חוק אשר הונחו במרוצת השנים על שולחן הכנסת ונגעו לתחום מעולם לא הבשילו לידי חוק, ועל כך הצר. שכן, לשיטתו, הנושא צריך להיות מוכרע בידי המחוקק, אשר לו הסמכות והכלים המקצועיים לעשות כן. ברם, הגם שנכון היה לו הרשות המחוקקת הסדירה הסוגיה בעצמה, הגיע בית המשפט לידי מסקנה שאין הדבר פוטר אותו ממתן מענה בעניינה שעה שזו מועלית בפניו. יחד עם זאת, נזכר בפסק הדין כי בית המשפט נתן משקל מיוחד למסקנותיה של ועדת קמיניץ, הוועדה הבין-משרדית לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין, אשר הוקמה ביוזמת היועץ הממשלתי לממשלה לאחר שנתבקשה עמדתו בערעור דנן לבית המשפט העליון, ושלבסוף, אל המלצותיה של הוועדה שהתפרסמו ביוני 2019, הצטרף גם הוא.

לגופם של דברים, השופט עמית פרש בפסק הדין את הטעמים שבעטיים יש לבכר מנגנון היוון אחיד וקבוע לחישוב פיצויי נזיקים, בראשם יעילות ופשטות. באשר לסוגיות ניכוי דמי ניהול ומיסוי מחישוב התשואה הריאלית של אפיקי ההשקעה המתאימים לניזוקים, אותם נטען שניזוקים נאלצים להשקיע ובכך באים לידי הפסד,

המסקנה העולה מפסק הדין היא כי בהיעדר ביסוס חובה המוטלת על הניזוקים להשקיע בדמי ניהול או בייעוץ השקעות, אין להתחשב בקיזוזי סכומים אלו במסגרת חישוב הפיצויים להם הם זכאים. בהמשך לקביעות אלה, הוצגו אמות המידה המשפטיות שנקבעו בפסיקה לצורך הכרעה בעניין גובה שיעור ההיוון הראוי. אמות מידה אלו, בהמשך להלכה המושרשת שנקבעה בעניין חיימס (ע"א 2099/94 חיימס נ' איילון חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נא(1) 529, 544 (1997) (להלן: עניין חיימס)), תומכות בכך שעל ההשקעה של ניזוק סביר, בה כאמור מתחשבים לצורך קביעת שיעור היוון הפיצויים, להיות נזילה ומושקעת למשך זמן ארוך. בפרט הוטעם כי עליה להיות השקעה ב"סיכון נמוך" ולא בסיכון "נמוך ביותר". על בסיס קביעה זו, סבר השופט עמית כי שיעור ההיוון לא צריך שיתבסס על השקעה באגרות חוב ממשלתיות בלבד (שהיא, לדבריו, "כמעט נטולת סיכון" (פיסקה 57 לפסק הדין)), ואימץ את עמדת רוב חברי ועדת קמיניץ לפיה אגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה מהוות השקעה בטוחה די הצורך עבור הניזוק הסביר. עוד הוסיף וקבע כי אף שאי ההתאמה בין ריבית השיכוב בתקנות ההיוון ובין ריבית ההיוון, על פיה מחושבים כספי הפיצויים של ניזוקים, יוצרת עיוות הפוגע בכיסם של ניזוקים, עד להסדרה מלאה של הנושא על ידי המחוקק יש להסתמך על התחייבותם של המאגר הישראלי לביטוח רכב (הפול), קופות החולים ואיגוד חברות הביטוח לכך שגמלאות המוסד לביטוח לאומי ינוכו בפועל לפי ריבית היוון של 3% ולא 2%. זאת, בשונה מהקבוע בתיקון לתקנות ההיוון.

נוסף על האמור, אומץ בפסק הדין מנגנון עדכון שיעור ההיוון שקבעה ועדת קמיניץ. לפיו, שיעור ההיוון ישתנה רק מקום בו המשק יהא נתון תחת תמורות כלכליות מהותיות, המשפיעות על שיעור התשואה הצפויה מאגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה (AA) לתקופה של 25 שנים ב-1% לכל הפחות. הבסיס הרעיוני העומד תחת קביעה זו נעוץ בכך שמטעמי יציבות וודאות, ראוי לשנות את שיעור ההיוון רק במקרים של תנודה ממשית בתשואות הריבית במשק, וזאת, כפי שנקבע בוועדת קמיניץ, תוך הענקת זכות לחשב הכללי להתערב בשינוי שכזה במקרים ייחודיים שיצדיקו זאת.

יתרה מכך, כמענה לחששות ששיעור ההיוון הנוכחי פוגע בכיסם של ניזוקים, הציע השופט עמית שתי הצעות שיוכלו "לרכך" את הפגיעה הנטענת עד לעיגון הנושא בחקיקה. הצעתו הראשונה היא יצירתה של קרן השקעה מיוחדת עבור ניזוקים אשר תאפשר להם לקבל תשלום חודשי מתוך הסכום שהללו משקיעים ללא חשש מהפסדים ("אנונה"), בדומה לקרנות דומות שפעלו בעבר. אלו, לשיטתו, יפעלו בסיועה ועידודה של המדינה, בהנחה שתסכים לקבל על עצמה את היוזמה. עוד הוצע כי מקום בו עומד

ניזוק שנפגע באופן קשה במיוחד, אפשר לחרוג מהנהוג ולפסוק על מתן פיצויים עתיים, אשר מפחיתים את הסיכון שסכום הפיצויים יאבד מערכו הריאלי.

כפועל היוצא מהבחינה ההיסטורית של החקיקה והפסיקה הנוגעות לקביעת שיעור היוון פיצויי ניזוקים ומצב הכלכלה הנוכחי, כפי שעלה מן הסקירה המשווה, חוות דעת המומחים ומסקנות ועדת קמיניץ, השופט עמית כתב כי: "המציאות הכלכלית אינה יציבה, ובכך מקשה עלינו לספק תשובה חד-משמעית לשאלה מהי התשואה שישא הניזוק מהשקעת כספי הפיצויים. לאחר הפעלת כלי העבודה הנתונים לנו ועל בסיס החומר המקצועי שהוצג, הגעתי למסקנה כי בהשקעה ארוכת טווח, תשואה של 3% היא סבירה ואפשרית גם כיום" (פיסקה 72 לפסק הדין). בהתבסס על הנתונים שהונחו לפני בית המשפט, נקבע כי ישנה היתכנות להשגת תשואה שהולמת את שיעור ההיוון הקיים. יודגש כי התשואה האמורה תוכל להיות מושגת גם באמצעות השקעה ב"סיכון נמוך", ולא רק באגרות חוב ממשלתיות. השופטות ע' ברון ו-י' וילנר הצטרפו להכרעתו זו של השופט עמית. תוצאת פסק הדין בערעור שהוגש לבית המשפט העליון הייתה, אם כן, כי בהיעדר תשתית ראייתית הסותרת את היתכנות השגת תשואה דומה לשיעור ריבית ההיוון, יש להשאיר את ריבית ההיוון הנהוגה מזה שנים רבות, בשיעור 3%, על כנה.

טענות המבקש

5. במסגרת הבקשה לדיון נוסף, חזר המבקש על טיעונו בערכאת הערעור ולצדו הציג מספר טיעונים חדשים. לב טיעונו נותר זהה, והוא מתרכז בכך שריבית ההיוון הנוכחית בשיעור של 3% לא מאפשרת לניזוקים להחזיק בכספי הפיצויים שבתי המשפט מבקשים להעמיד להם ובכך מותירה אותם עם פיצוי חסר ופוגמת בהגשמת עיקרון "השבת המצב לקדמותו". מכאן, לגרסתו, עולה גם חשיבותו הרבה של פסק הדין, אשר לקבוע בו השלכות מהותית על מצבם של ניזוקים רבים ועל שוק הביטוח בכללותו. לבד מחשיבותו הציבורית והעקרונית של פסק הדין, עמדת המבקש היא כי במסגרתו נוצרו הלכות חדשות, אשר סותרות את אלו הקיימות.

ראשית, המבקש סבור כי ישנו הבדל משמעותי בין השקעה באגרות חוב ממשלתיות ובין השקעה באגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה, אותה, כזכור, הגדיר בית משפט זה בתור השקעה סבירה ב"סיכון נמוך". זאת בעוד שאגרות החוב האמורות, לגישת המבקש, לא מהוות השקעה "בסיכון נמוך", אלא השקעה ב"סיכון גבוה", וכן אינן בנמצא. עוד ציין כי בולטים בהיעדרם מסלולי השקעה בקרנות אנונה המבטיחים תשואה שווה לשיעור ההיוון הנוכחי, אשר בעצם יצירתם ראה השופט עמית פתרון זמני

ואפשרי לספקות שהועלו ביחס לתשואה הריאלית באפיקי ההשקעה הקיימים כיום (פיסקה 72 לפסק הדין). מסיבות אלה, המבקש טוען כי ההשקעה באגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה עומדת בסתירה לאמות המידה שנקבעו ביחס להשקעת ניזוקים בעניין חיימס, לאמור: נזילות וסיכון נמוך.

שנית, המבקש מעלה את התנגדותו לקביעת בית משפט זה לפיה אין מניעה להוון את ריבית הניכוי והשיכוב של תביעות גמלאות המוסד לביטוח לאומי לפי שיעור של 3%, חרף שיעור ההיוון הקבוע בתקנה (1)15 לתקנות ההיוון העומד על 2%. זאת, כפי שצוין, תוך התבססות על הסכמת הפול, קופות החולים ואיגוד חברות הביטוח להוון את הפיצויים לפי השיעור הגבוה מבין השניים בסוג התביעות האמורות. לעמדתו, הסכמה זו מהווה משענת קנה רצוף, אשר איננה מחייבת את כלל הגופים הרלוונטיים לתביעות הנוגעות לפיצויי גוף של ניזוקים במשק (ביניהם מספר חברות ביטוח מרכזיות) וכן סותרת הוראת חקיקה מפורשת, כמו גם את הפרשנות המקובלת לפיה תקנות ההיוון חלות גם חלות על ניכוי גמלאות במסגרת תביעות שיכוב.

עוד נשמעו טיעונים אודות קשיותה של ההלכה שנפסקה. זו, לגרסת המבקש, מתבטאת בחשש שניזוקים שישמעו לעצת בית המשפט וישקיעו באפיקים עליהם הומלץ בהליך הערעור יפגעו, במובן זה שהסיכון הטמון בהשקעות אלה עלול להביא לכך שלא יוכלו לכלכל עצמם די צורכם, ואף יפלו לנטל על משפחותיהם והמדינה. כמו כן, חישוב תשואות הריבית בכלכלה הישראלית הנוכחית לטענתו מופרך, ונערך תוך התעלמות מחוות דעת מומחים סותרות וממסקנות ועדת וינוגרד. בנוסף המבקש ביקר את סירוב בית משפט זה לקבל את עמדתו לפיה יש להימנע מניכוי מיסים ודמי ניהול השקעות מכספי הפיצויים הנפסקים לניזוקים, בהתעלם מההתחשבות בתשלומי מס בהם ניזוקים צפויים לשאת במישורים אחרים תחת דיני הנזיקין. המבקש הלין גם על מנגנון שינוי שיעור ההיוון עליו הוחלט בפסק הדין, מפאת רגישותו המועטה לתנודות מהותיות בסביבת הריבית במשק. כמו כן, הוא שב וחזר על כך שנפלו פגמים משמעותיים בהרכבה, הליכי העבודה ומסקנותיה של ועדת קמיניץ ולפיכך טען כי לא ראוי כי בית משפט זה יסמוך ידו על מסקנותיה.

בשולי הדברים העמיד המבקש טענות נוספות, שאיני רואה צורך להעמיק בהן נוכח ההכרעה שלהלן.

6. לאחר שעיינתי בטענות המוצגות בבקשה לדיון הנוסף, באתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות. זאת, גם מבלי להזדקק לתגובת המשיבים. הדיון הנוסף הוא, כידוע, הליך נדיר וחריג, השמור אך ורק למקרים המיוחדים בהם נפסקה הלכה אשר סותרת הלכה קודמת של בית המשפט העליון, או שמפאת חשיבותה, קשיותה או חידושה יש לקיים בה דיון נוסף (סעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; דנג"ץ 11581/04 משרד החינוך נ' קרן החינוך למען בתי ספר תל"י, פסקה 5 (4.5.2005); ד"נ 6/82 ינאי נ' ראש ההוצאה לפועל, פ"ד לו(3) 101, 99 (1982) (להלן: עניין ינאי)). עיון בפסק הדין של ערכאת הערעור מעלה כי תנאים אלה לא נתמלאו בעניינינו-אנו. ערכאת הערעור בחנה היטב ולעומק את התשתית העובדתית אשר הוצגה בפניה, ולא עולה מהמסקנות שניתנו בפסק הדין קושי יוצא דופן או חידוש שיש בהם כדי להצדיק קיומו של דיון נוסף, חרף חשיבותו הברורה של הנושא והשלכותיו רחבות ההיקף.

מקובל עלי כי הזמן הרב שעבר מאז ששונה שיעור ההיוון בחישוב סכומי פיצויים לניזוקים יכול כשלעצמו להצדיק בחינה של מידת התאמתו לימנו. ברם, משקולם של מומחים כלכליים וכן זה של ועדות מיוחדות שהוקמו לצורך בחינת שיעור ההיוון נשמע לכל אורך ההליך ונבחן ביסודיות, דומה כי אין עילה להתערבות במסקנות בית משפט זה, אשר מתיישבות עם המסד העובדתי שהוצג בפניו. במידה רבה, פסק הדין דגן ממשיך את ההלכות שקדמו לו ולא מצביע על שינוי הלכה באשר לשאלה המרכזית שנידונה במסגרתו, והיא שיעור ההיוון הראוי עבור חישוב פיצויי ניזוקים.

7. נכון להתייחס לאופיה של סוגיית שיעור ההיוון. אין עוררין על כך שקביעת שיעור ההיוון הראוי, כפי שציין השופט עמית בפסק דינו, היא, במידה רבה: "הכרעה בתנאי חוסר-ודאות" (פיסקה 40 לפסק הדין). זאת כיוון שבחלקה הארי היא נסמכת על תחזיות עתידיות וארוכות טווח. כמו כן, אין לכחד כי חישוב סכום הפיצויים המגיע לניזוקים, בכללותו, נסמך לא מעט על הסתברויות והשערות, בין אם ביחס לקביעתם של הפסדי השתכרות עתידיים, עלותם של שירותים רפואיים, הערכת נזקי הגוף והאופנים בהם ישתכללו עם השנים וכך הלאה. ליכולת המוגבלת לחזות בדיוק המרבי את אשר צופן העתיד לצורך חישוב פיצויי נזיקין בראשי הנזק השונים, ובפרט לקושי לעשות כן בגדר חישובי הפסד כושר השתכרות, התייחס השופט מ' חשין באומרו כי:

"בחישוב פיצויים בגין הפסד כושר השתכרות לימים יבואו, נדמים אנו בעינינו כמו היינו מהלכים בארץ

הפלאות של עליסה, ארץ בה ניחושים והשערות הן עובדות, ותקוות ומשאלות לב הן מציאות. הוטל עלינו לגלות את צפונות העתיד — עתיד שיהיה ועתיד שלא יהיה — ואנו לא נביאים אנו ולא בני נביאים" (ע"א 2061/90 מרצלי נ' מדינת ישראל, משרד החינוך והתרבות, פ"ד מז(1) 822, 802 (1993)).

הדברים יפים, בשינויים המחייבים, גם באשר לקביעת ריבית ההיוון שבעקבותיה ינוכו חלקים מסכום הפיצוי של ניזוקים. אפשר כי הדברים נכונים ביתר שאת בענייננו, יען כי עסקינן לא בהערכות אודות מצבו הכלכלי של היחיד, אלא של החברה בכללותה. בהינתן דעות מומחים כלכליים שונות שגם כן הובאו לפני בית המשפט בהליך וחלקו על חלק מהקביעות העובדתיות של שופטי פסק הדין, מוכן אני להעריך כי מדובר בשאלה משפטית מורכבת ורבת ממדים. אלא שכלל ידוע הוא כי דיון נוסף איננו ערעור נוסף (דנ"א 3655/94 רונן נ' הרב קליין (12.9.1994); ד"נ 14/87 איגוד העיתונאים היומיים בישראל נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד מא(4) 602, 603 (1987)), ואילו ההחלטות שנתקבלו במסגרת הערעור סבירות, מסתברות ומנומקות היטב. מקובל כי לצורך היעדרות לבקשת דיון נוסף:

"החשיבות, הקשיות או החידוש בהלכה שיצאה מלפני בית משפט זה, צריך שיהיו מהותיים ומשמעותיים, כגון, שנפלה בפסק הדין טעות מהותית, שהוא פוגע בעקרונות היסוד של השיטה או בתפיסת הצדק של החברה, שהוא מביא לתוצאה שלא ניתן לחיות עמה, שחלו שינויים משמעותיים במציאות או בחוק, אותם אין ההלכה משקפת" (דנ"א 2485/95 אפרופים שכון ויזום נ' מדינת ישראל (4.7.1995) (להלן: עניין אפרופים)).

ברם, בהיעדר נתונים חד משמעיים המעידים על כך ששיעור ההיוון הנוכחי אינו מביא להגשמת מושכלות היסוד של תחום דיני הנזיקין ומקפח ניזוקים, לא השתכנעתי כי הותרו על כנו, לצד שאר המסקנות שהובאו במסגרת פסק הדין, מביאים לעיוות דין הפוגע בעקרונות השיטה או יוצרים הלכות קשות וחדשות באופן יוצא דופן, כפי שנטען על ידי המבקש. אכן, אל פתח בית המשפט מגיעות שאלות אשר עוסקת באתמול לא אחת. כן מוטל עליו לנקוט עמדה באשר לאירועים שהתרחשו בעבר כדי לבסס הכרעותיו השיפוטיות. אך לעיתים בית המשפט נאלץ להידרש לשאלות על המחר. זו וזו מלאכת בית המשפט. ברם, עת עסקינן בשאלות צופות עתיד, ארגז כלי הביקורת של בית המשפט אינו זהה אפוא לזה המשמשו ביחס לשאלות הצופות את פני העבר. זאת משום שאי הוודאות לגביהן אינהרנטית לאופיין הספקולטיבי.

8. נימוק נוסף התומך בדחיית הבקשה הוא כי לא נקבעה כל הלכה חדשה בפסק הדין. באשר להכרעה בסוגיה העומדת במרכז פסק הדין, והיא שיעור ההיוון הראוי בתביעות נזיקין, שופטי פסק הדין לא סטו מן ההלכה הקיימת המעמידה את השיעור האמור על 3%. פסק הדין אמנם אימץ מנגנון המסדיר כיצד ומתי יש לשנות את שיעור ההיוון בעתיד, אך אין בכך חידוש של ממש. המנגנון שנקבע מבטיח, מחד גיסא, שמירה על יציבות המשק תוך הקניית ודאות משפטית וכלכלית לכלל השחקנים המעורבים בתביעות נזיקיות, ומאידך גיסא מתחשב באפשרות התרחשותם של אירועי קיצון שעלולים להוביל לתזוזות כלכליות משמעותיות במשק, שבהתאם יחייבו שינוי באופן חישוב היוון הפיצויים לניזוקים. מעל לצורך יוער כי המחוקק ודאי יכול לשנותו אם ימצא כי המנגנון הנזכר נוקשה מדי כפי שטוען המבקש. ודוק: העובדה ששיעור ההיוון בתביעות נזיקיות לא שונה מעל 40 שנים והוכרע שאין לשנותו גם לאחר בחינה מעמיקה של המצב הפיננסי של הכלכלה המודרנית בימנו, יכולה להעיד שיציבותו של המנגנון, הגם שאפשר לבקרה, אינה הופכת הלכה על פיה או יוצרת הלכה יש מאין. כמו כן, גם אם תתקבל הטענה כי יש משום חידוש בחלק מהקביעות הנגזרות בפסק הדין, שכאמור גם אם קיים השפעותיו ודאי מוגבלות בהיקפן, הרי שאף לא די בחידוש בהלכה או בקשיותה כדי להיעתר לבקשה לדיון נוסף. אלא, צריך שתהא הצדקה עניינית להבאת הסוגיה לבחינה מחודשת (עניין ינאי; דנ"א 2596/02 חברת הדרי החוף נ' מנהל מס שבח מקרקעין, פסקה 6 (17.3.2004); ד"נ 37/80 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1) 371 (1980)). זהה הוא הדין גם מקום בו נוסף אך "נדבך נוסף להלכה קיימת" (יגאל מרזל "סעיף 18 לחוק-יסוד השפיטה: 'דיון נוסף' בדיון הנוסף" 99 דורית ביניש 181, 246 (קרן אזולאי, איתי בר סימן טוב, אהרון ברק ושחר ליפשיץ עורכים, 2018)).

יתר על כן, לא מצאתי שנפל פגם בהכרעה לפיה המונח "סיכון נמוך" יכול שיכלול אפיקי השקעה שאינם אגרות חוב ממשלתיות, כל עוד אלו לא יקשו על ניזוקים למשוך את כספם המושקע, או חלקים ממנו, במידה שיזדקקו לכך ולא יסכנו את הסכום המושקע מעל לנדרש. זאת, הואיל וישנם ניזוקים לא מעטים אשר נסמכים על כספי פיצוייהם בתור מקור פרנסה מרכזי. בהתאם, מאחר שנקבע בפסק הדין שאגרות חוב קונצרניות בדירוג גבוה עומדות בתנאים האמורים, אין מקום להתערב גם בסוגיה זו.

9. נתייחס גם למפגש בין עקרון השבת המצב לקדמותו ובין קביעת שיעור ההיוון. שיטת המשפט שלנו מחייבת את השימוש בכלי המתאים את ערך סכום הפיצוי בהווה לערכו העתידי – הוא ההיוון. כך לנוכח הנטייה להעדיף חיוב בתשלום חד פעמי של פיצויי נזיקין לעומת חיוב במתן פיצוי עתי, בשל חסרונותיו של זה האחרון, ובראשם הימשכות הסכסוך והקשר בין הניזוק למזיק (ראו למשל: ע"א 5049/91 קופת חולים של

ההסתדרות הכללית נ' רחמן, פ"ד מט(2) 369, 89-390 (1995)). הבחירה בתשלום חד פעמי מהוון – להבדיל מפיצויים עיתיים – מבוססת לא רק על עמדה כלכלית ויתרונות מוסדיים, אלא גם על עמדה פסיכולוגית שנטועה במחקר ההתנהגותי של הכלכלה. התופעה שיכולה לתאר את העדפתם של ניזוקים לקבל מיד בתום ההליך המשפטי את סכום הפיצוי המהוון, במקום פיצויים חודשיים או שנתיים במשך תקופה ארוכה, היא "אפקט הוודאות" (Certainty Effect). לפי אפקט זה, אנשים רבים נוטים לייחס משקל גדול בהרבה לתוצאות ודאיות בהשוואה לתוצאות שאינן ודאיות. כך, גם אם מבחינה רציונלית שתי האפשרויות שקולות, ואפילו כאשר העדפה רציונלית צריכה להיות של התוצאה שאינה ודאית, למשל מפני שהסיכוי לרווח גדול מהסיכוי להפסד של אותו סכום (ראו Daniel Kahneman, *Thinking, Fast and Slow* 310-312 (2011); Sean Hannon Williams, *Probability Errors: Overoptimism, Ambiguity Aversion, and the Certainty Effect*, in *Oxford Handbook of Behavioral Law and Economics* (Eyal Zamir and Doron Teichman Eds., 2014)). אצלנו הבחירה היא בין קבלת סכום מהוון "ביד" כעת – תוצאה השקולה ל"ודאות" ביחס לקבלת הכסף – או קבלה בזמנים שונים בעתיד של סכום שאמור להיות גבוה מהסכום המהוון, תוצאה שכרוכה בהנחות לגבי שווי הכסף על פני זמן ובחוסר ודאות מסוימת. נסכם ונאמר כי השאיפה בעת קביעת שיעור ההיוון היא שלא להיטיב עם אף צד מבחינה כלכלית. אך גם במצב שבו מבחינה "כלכלית" שתי התוצאות שקולות, בכל זאת ישנה נטייה פסיכולוגית – מנקודת מבטו של מקבל הפיצוי – להעדיף את קבלת כל הסכום באופן מיידי.

בכל מקרה, וגם כאשר ניתן פיצוי חד פעמי ומהוון, התקופה שאליה מתייחס הפיצוי נפרשת לעיתים על פני שנים ארוכות, והכל בהתאם לגיל הניזוק ותוחלת חייו. לפיכך, יכולתו של הניזוק להשקיע את כספו לתקופה ממושכת וליהנות מרווחי השקעה זו, עלולה להביאו לידי פיצוי יתר, מקום בו לא ינוכו מכספי הפיצוי הרווחים הצפויים מאותה השקעה. מטרידה לא פחות התוצאה ההפוכה, לפיה ניזוק לא יפוצה על מלוא נזקו בשל ניכוי עודף. על כן, אין להפחית מחשיבות קביעת שיעור ההיוון הראוי והמדויק ביותר עבור ניזוקים, תוך מציאת האיזון הנכון, בהינתן המצב הכלכלי השורר, בין התשואה אשר צפויה להתקבל מהשקעת כספי הפיצוי לבין ריבית ההיוון, אשר תתורגם לניכוי מאותם כספים.

החשש העומד מאחורי קביעתו של שיעור ריבית היוון גבוה מן הראוי הוא, כפי שציין המבקש, הותרת הניזוק עם פיצוי חסר. זאת למרות שסכום הפיצויים אמור לבטא את מלוא הפסדיו של הניזוק בעקבות קרות הנזק, ובהתאם לעיקרון "השבת המצב לקדמותו" להעמידו במקום בו היה, לפחות מן הבחינה הכלכלית, לולא התרחש הנזק.

להווי ידוע כי עיקרון השבת המצב לקדמותו באמצעים כספיים, התרופה המרכזית והמשמעותית ביותר שמציע המשפט הנזיקי לניזוקים, לעיתים רבות אינו תואם באופן מלא את המציאות, היות שאין בכוחו של ממון להביא מזור לנפש הדואבת ולגוף הסובל, וכפארפרזה ממקורותינו, לפקוח עיוורים או לזקוף כפופים (וראו גם ע"א 140/00 עיזבון המנוח מיכאל אטינגר ז"ל ל' נ' החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ, פ"ד נח(4) 511, 486 (2004) (להלן: עניין אטינגר); אהרן ברק "הערכת הפיצויים בנזקי גוף: דין הנזיקין המצוי והרצוי" עיוני משפט ט 243, 251-249 (התשמ"ג)). אולם, יש בכוחו של הפיצוי כדי להקל על קשיים אלה – וזו התכלית העומדת בבסיס מתן הסעד. התייחס לכך גם השופט א' ריבלין בעניין אטינגר, בצינו כי:

"מעצם טיבו של הפיצוי הנזיקי – בייחוד כאשר הדברים אמורים בפיצוי בגין נזקי גוף, ועוד יותר מכך כשמדובר בפיצוי בגין נזקי העתיד – יש בו, בפיצוי, משהו מן הפיקטיביות, הספקולטיביות והמלאכותיות. כסף אינו יכול לבוא תחת אבר גוף שניזוק, תחת הצער הכרוך באובדן מקום עבודה, ובוודאי שלא תחת שנות חיים שאינן עוד. אולם בכך לבד אין כדי לרפות את ידיהם של בתי-המשפט מלפסוק פיצויים ככל שהדבר דרוש כדי לקרב את הניזוק למצב שהיה בו אלמלא קרות הנזק". (שם, בעמ' 517-518).

יחד עם זאת, יש לזכור כי הפיצוי אינו נועד להעניש מזיקים, אלא אך להוות תרופה לעוול שנגרם כתוצאה מהתנהגותם (יצחק אנגלרד, אהרן ברק ומישאל חשין, דיני הנזיקין - תורת הנזיקין הכללית 579 (גד טדסקי עורך, מהדורה שנייה (1976)). הגם שצרכי הניזוק מקבלים עדיפות בקביעת שיעורי הפיצויים ביחס ליכולתו של המזיק לשאת בתשלום (ע"א 357/80 נעים נ' ברדה, פ"ד לו(3) 762, 775 (1982)), אין להתעלם גם מזכויותיהם של מזיקים שלא לשאת באחריות רבה מזו שהמערכת המשפטית מייחסת להם עקב מעשה העוולה שגרמו לו ולעמוד, בהתאם, בעול תשלומים גבוה מן הנדרש. כך בענייננו, קביעת שיעור היוון נמוך מן הראוי תותיר בידי הניזוק סכום רב יותר משנפסק לו, ותחטא גם כן, בהתבסס על האמור, לתכליתו של עיקרון השבת המצב לקדמותו. לא למותר להוסיף כי לקביעת שיעור ההיוון השפעה גם על מעגלים רחבים יותר מיחסי מזיק-ניזוק. הרי גופים רבים במשק מושפעים מתביעות נזיקיות בין פרטים, ובהם קופות חולים, המוסד לביטוח לאומי, חברות ביטוח וקופת המדינה. כל שינוי בהיוון הפיצויים, אשר על כן, יוצר אדוות המשפיעות על החישובים המוניטריים השונים שגופים אלה עורכים וערוכים להם. אמת, ההכרעות הסותרות שניתנו לאורך השנים בערכאות הדיוניות בעניין שיעור ההיוון בתביעות נזיקין, אשר קדמו למתן פסק הדין

הנדון, הביאו לבלבול וחוסר ודאות בקרב ניזוקים ומזיקים כאחד, כמו גם בקרב הגופים הנזכרים לעיל. אולם עתה, משניתנה ההכרעה המחייבת על ידי שופטי פסק הדין, בעיה זו צפויה לבוא על פתרונה לפחות עד הישמע דבר המחוקק בעניין.

10. למען שלמות התמונה יצוין כי ער אני לחששות שהעלה המבקש בעניין הקושי להסתמך על הסכמתן של חלק מחברות הביטוח וקופות החולים, המהוות חלק ניכר אך לא מלא של השחקנים הרלוונטיים בתביעות פיצויים נזיקיות, לכך שיתאימו בתביעותיהן את ריבית השיבוב לריבית ההיוון. בה בעת, יש לזכור כי לא עבר זמן רב מאז הכריע בית משפט זה בסוגיה. אין להוציא מכלל אפשרות כי הפתרונות שהוצעו בפסק הדין יצליחו לענות על חלק מהמורכבויות שהציג המבקש לאורך ההליך וגם בבקשתו זו. בשלב זה, היכולת לבחון לעומק חלק מהטענות שהוצגו ביחס לטיב הפתרונות שסיפק בית משפט זה לקושיות שעלו במסגרת ההליך – ודאי מוגבלת. כמו כן, מאז מתן פסק הדין, כידוע, העולם כולו עבר טלטלה בשל התפשטות נגיף הקורונה, אשר השפעותיו רחבות ההיקף על המסחר הגלובלי והכלכלה המקומית טרם נאמדו. בתקופה של חוסר ודאות חברתי, בריאותי וכלכלי, אפשר (ואפשר שלא) שתחת נסיבות שונות ותימוכין עובדתיים אחרים, בעתיד לבוא ובחלוף תקופת זמן מספקת, יקום צורך להידרש שוב לבחינת שיעור ההיוון הראוי בהתאם למצב המשק. תקופת זמן מספקת אמורה להכיר בכך שחישוב שיעור הפיצוי לניזוק נערך, במקרים רבים, על בסיס תקופה ארוכה, שעשויה להתפרש אפילו על פני עשרות שנים. פיצוי הוגן וראוי, בשיטה של תשלום "מראש", הוא כזה שבמסגרתו יש לשקלל גם את אורך התקופה הנדונה. זאת, גם כדי לתת משקל ליציבות וודאות כלכלית. בד בבד, שינוי העתים מחייב את מערכת המשפט להתאים עצמה למציאות והצרכים המשתנים, כפי שיתבררו מעת לעת. יפים בהקשר זה דבריו של השופט א' א' לוי בע"פ 4682/01 לוי נ' מדינת ישראל, נח(1) 304, 315 (2003):

"הואיל וכאשר המשפט מתאים את עצמו לסביבה ולזמן שבהם הוא פועל, הוא מעניק לעצמו חיות שבלעדיה היה נובל, קמל ונעלם כלא היה. לפיכך מערכת משפט שמרנית שלא תתאים את עצמה כראוי...תשית עליה ועל החברה שאותה היא אמורה לשרת נזקים."

נראה אם כן כי הצורך להתאים את החוק למציאות המתחדשת מתחדד, על אחת כמה וכמה, כאשר עסקינן בהערכות כלכליות באשר למצב המשק:

"אנו חיים במציאות כלכלית דינאמית, המשתנה והולכת בהתמדה. עם שינוי העתים והנתונים הכלכליים ראוי בהחלט לשאוף לעדכון ההלכה ולהצבתה על בסיס מציאותי וריאלי בהתאמת הפסיקה, מדי פעם ולפי הצורך,

למציאות החדשה, המתהווה ומכתיבה את כללי המשחק"
 (ע"א 510/80 פקיד שומה ירושלים נ' דפוס המרכז,
 חברה להוצאה לאור בע"מ, פ"ד לו(4) 589, 596
 (1982)).

יש להבהיר כי גם אם כורח המציאות יביא ביום מן הימים את בית משפט זה או את המחוקק לסטות משיעור ההיוון הנוכחי, הרי שאין בכך כדי להעיד על היותן של הכרעות קודמות בעניין קביעת שיעור ההיוון מוטעות. השינויים הנצפים לאורך השנים בשיעור היוון הפיצויים בתביעות נזיקין מראים כי היו אלה התנאים הכלכליים אשר שררו בכל אחת מן התקופות שהכתיבו את גובהו. חזקה כי קביעתם של שיעורי ההיוון האמורים הייתה יפה לשעתם. גם בענייננו, כעולה מפסק דינו היסודי של השופט עמית, כלל הטענות וההשלכות אשר עולות מן הסוגיה נלקחו בחשבון ונשקלו לעומקן.

11. לסיכום הדברים יוער כי בבואנו לבחון בקשה זו יש לשקול גם את סיכוייה של ההלכה להשתנות בדיון הנוסף (דנג"צ 7635/96 לשכת עורכי הדין בישראל נ' גאנס, תק-על 97(2) 2). ודוקו, כבר נקבע כי העובדה שפסק הדין ניתן פה אחד, כמו בענייננו, מהווה אחד מן השיקולים הפועלים לטובת דחיית העתירה (דנ"א 2393/12 מדינת ישראל נ' מולהי (22.4.2012); דנ"ם 5835/13 העמותה למען איכות חיים וסביבה בנהריה נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה נהריה, פסקה 8 (22.10.2013); דנ"א 2596/02 חברת הדרי החוף מספר 63 בע"מ נ' מנהל מס שבח מקרקעין מחוז באר-שבע, פסקה 6 (17.3.2004)).

משמצאתי כי פסק הדין לא קבע הלכה קשה, וודאי לא כזו אשר סותרת הלכות אחרות של בית משפט זה, ומשמרבית הסוגיות שהועלו בעתירה נידונו, התלבנו והוכרעו, תוך התבססות על הלכות מושרשות בתחום חישוב היוון הפיצויים של ניזוקים בתביעות נזיקיות, נוכחתי כי אין הצדקה להיעתר לבקשה לקיים דיון נוסף. כפי שהוזכר, הליך הדיון הנוסף איננו הליך ערעורי. בפנינו לא מונחת השאלה אם התוצאה אליה הגיע בית המשפט באשר להתרת שיעור ההיוון כפי שהוא נכונה היא. הסוגיות שהמבקש דורש את בחינתן המחודשת הן יישומיות באופיין, כאשר הביקורות שהעלו במסגרת הבקשה נוגעות לאופן עריכת ניתוח המסד העובדתי שהובא לפני בית המשפט בפסק הדין. ייתכן שהכרעתו הסופית של בית משפט זה ונימוקיו לא מקובלים על דעתו. עם זאת, הרי שאי הסכמה זו אינה מהווה עילה מספקת לקיום דיון נוסף (דנ"א 2931/18 שיבלי נ' מדינת ישראל – רשות מקרקעי ישראל (9.5.2018); דנ"א 6230/12 מחקשווילי נ' רשות המיסים בישראל, פסקה 3 (4.9.2012)).

12. עיקרו של דבר, סוגיית אומדן שיעור ההיוון הראוי מאתגרת גם מבחינה משפטית וגם מבחינה כלכלית. פסק הדין מושא בקשה זו בחן טענות הצדדים בהליך וכן את מגוון התחומים הרלוונטיים שיש לשקול על מנת להגיע להחלטה בנושא. המבקש לא הצביע אפוא על עילה בדין המצדיקה עריכתו של דיון נוסף. אשר על כן, הבקשה נדחית. מפני שלא הוגשה תשובה, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ג בחשוון התשפ"א (10.11.2020).

ש פ ט